

Raditi savjesno

Donosimo treći u nizu članaka o tome kako posvećivati naš svakodnevni rad u svjetlu učenja sv. Josemarije. Članak u seriji “Posvetimo svoj posao” (3).

10.05.2010.

„Ako stvarno želimo posvetiti naš rad, moramo neizbježno ispuniti prvi uvjet: to je raditi i raditi dobro, s ljudskom i nadnaravnom ozbiljnošću.“ [1]

Svetost se ne sastoji u izvršavanju više težih dužnosti svakoga dana, rekao je sv. Josemaría, nego u izvršavanju dužnosti svaki dan s više ljubavi.

Vidjeli smo, u prošlom članku, da raditi s **nadnaravnim razlogom** je „duša“ posvećenja rada. [2] Sada ćemo pogledati na „tijelo“ koje utjelovljuje dobro učinjeni rad. Ako je razlog za naš rad istinska ljubav za Boga i bližnjega, to nužno podrazumijeva da će posao biti učinjen što je moguće bolje.

Posebno treba imati na umu, da, kao što je sv. Josemarija učio, posvećivanje svakodnevnog rada zahtjeva izvršavanje toga rada dobro, s ciljem da se učini savršeno koliko je god to moguće, ispunjavajući sve naše profesionalne i društvene dužnosti. To zahtjeva raditi savjesno, odgovorno, s ljubavlju i ustrajno, bez nepažnje ili

aljkavosti. Kako bismo izvukli korist iz ovog nauka osnivača Opusa Dei, trebamo imati na umu da kada govorimo o dobrom izvršavanju rada to se odnosi, prije svega, na *aktivnost* koja je uključena, a ne na *rezultat* rada.

Može se dogoditi da, usprkos našim najboljim naporima, krajnji produkt bude loš, a to se može desiti ili zbog nenamjerne pogreške ili zbog čimbenika koji su van naše kontrole. U tim slučajevima, koji nisu rijetki, možemo jasno vidjeti razliku između rada učinjenog s kršćanskim pogledom i biti uspješan samo u ljudskom smislu. U prvom slučaju, sam čin rada je nagrađen iako željeni cilj nije postignut, učinjen je najbolje što je bilo moguće Bogu za ljubav i s željom za učestvovanjem u Kristovom otkupljenju i ništa nije uzaludno. Zbog toga se nećemo uzrujavati kada se suočimo s poteškoćama nego ćemo ih nastojati

prebroditi, gledajući na njih kao na priliku da budemo bliži Kristovu Križu. Ali, ako netko traži prije svega uspjeh, onda kada stvari ne izlaze na dobro sve smatra neuspjehom. Očito da netko s tim pogledom nikada neće shvatiti što znači posvećivati profesionalni rad.

Raditi savjesno znači pokušati obavljati stvari savršeno koliko je to moguće, ljudski govoreći iz nadnaravnog razloga. To ne znači raditi dobro i nakon toga dodati nadnaravni motiv. To je mnogo dublje od toga. Ono što Kršćane vodi u vršenju stvari savršeno je ljubav prema Bogu, jer **„Bogu se ne smije ponuditi nešto što je manje savršeno od naše jadne ljudske ograničenosti. Rad koji prikazujemo mora biti bez mane i učinjen pažljivo koliko god je moguće u najsitnijim detaljima, jer Bog neće prihvatiti lošu izvedbu. 'Ništa s manom, ' upozorava Sveto**

pismo, 'nemojte prinostiti jer vam to neće biti primljeno.(Lev 22:20)."[3]

Kad osoba nastoji napraviti stvari dobro, ona je obično uspješna i ima dobar rezultat. Štoviše, nastojati posvetiti rad općenito dovodi do profesionalnog prestiža, jer ljubav prema Bogu vodi prema **„dobrovoljno poboljšavanju samoga sebe u dužnostima i mrtvljenju“**. [4] Ali nikada ne smijemo zaboraviti upozorenje: da je vrijeme kad Bog dopušta poteškoće i neuspjehe dragocjeno kako bismo pročistili svoje namjere i dijelili Kristov križ. Ali to ne znači da nismo radili dobro i posvetili naš rad.

LJUDSKE KREPOSTI U RADU

Posao savjesno obavljen rađa u čovjeku vrlinu milosrđa. **“Potpuni raspon kreposti rađa se posvetom našeg svakodnevnog posla : hrabrost da ustrajemo u svom**

poslu unatoč svim teškoćama koje se prirodno javljaju i da se potrudimo da nas nikada ne savlada tjeskoba; umjerenost, kako bismo se bezrezervno dali i kako bi prevladali našu privrženost prema udobnostima i vlastitoj sebičnosti.; pravednost, kako bismo ispunili svoje dužnosti prema Bogu, društvu, obitelji i prijateljima kolegama; razboritost, kako bismo u svakoj situaciji znali kojim putem krenuti, a onda ići tim putem bez zadržavanja i oklijevanja... I sve ovo je naglašavam..u ime Ljubavi” [5]

Potrebujemo sve ljudske vrline u svome radu, zato što one tvore tkanje u kojem jedna drugu međusobno nadopunjuju. No i među vrlinama postoji red, jedne dolaze prije drugih i uvjetuju ih, kao što se kod tkanja prvo tka jednim a onda drugim materijalom.

S ozbirom da je prvi preduvjet raditi, i to dobro raditi, čovjek uzmaže razumjeti zašto je naš Otac naglašava” **dvije ljudske vrline odgovornost i marljivost, koje se spajaju u jednu, jer obje nam pomažu u našim nastojanjima da dobro upotrijebimo talente koje smo primili od Boga.**” [6]

Kao i u prispodobu iz Evanđelja, naš Gospodin nas je obdario talentima kako bismo ispunili misiju postavljanja Njega u središte naših zemaljskih aktivnosti posvećujući svoju vlastitu profesiju. Ne smijemo se ponašati kao *zli i lijeni sluga*, [7] koji je zakopao talent koji je primio. Bog želi da darovi koje nam je dao budu oplođeni. I stoga trebamo snažno raditi, raditi marljivo i točno, do najviše razine dajući sve od sebe.

Odgovornost i marljivost pomažu čovjeku da ispuni svoj posao koji treba obaviti, ne stavljajući naglasak

na osjećaj, i učiniti posao kako treba." **Radišna osoba dobro iskorištava vrijeme, jer vrijeme nije samo novac, vrijeme je slava, slava Božja! Čovjek radi kako treba i koncentira se na ono što radi, ne iz rutine niti zato da bi mu prošlo vrijeme, već kao rezultat pažljivog i brižnog predanja. To je ono što čovjeka čini marljivim. Naša svakodnevna upotreba riječi "marljiv" upućuje nas na njeno porijeklo koje dolazi iz latinskog jezika. Sama riječ dolazi od glagola "diligere" što znači voljeti, cijeniti, odabrati nešto nakon pažljivog razmatranja i promišljanja. Marljiv čovjek ne srlja u radu. On radi promišljajući i s ljubavlju. [8]**

Trebamo se boriti protiv lijenosti, jednoga od sedam glavnih grijeha i "majke svih poroka". [9] Jedna od vrsta jest lijenost u ispunjavanju dužnosti [10] :kada stavljamo sa strane ono što nam je teško i

prihvaćamo se stvari koje više volimo ili koje nam je lakše učiniti.

“Svoj posao ne ostavljaj za sutra”

[11] opominje nas sv. Josemaria.

Ponekad, **“oslanjajući se na smiješne isprike, postajemo preležerni i zaboravljamo na veličanstvenu odgovornost koja je položena na naša ramena.**

Zadovoljavamo se time da napravimo nešto tek toliko da bismo napravili. Dopuštamo se ponijeti lažnom racionalizacijom i trošenjem našeg vremena, dok Sotona i njegovi saveznici nikada ne uzimaju praznike. ” [12] Ne služimo Bogu vjerno **“ako se možemo okarakterizirati kao nebrižljivi, nepouzdati, neozbiljni, neorganizirani, lijeni ili beskorisni.” [13]**

Profesionalni rad polje je gdje se vježbaju sve ljudske vrline, slijedeći Isusov primjer iz Nazareta. Rad, spokoj, raspoloženost, optimizam,

hrabrost, postojanost, vjernost, poniznost, krotkost, velikodušnost i sve druge ljudske vrline, pretvaraju profesionalni rad u plodonosno polje koje cvijeta pod kišom milosti.

Tajna u obavljanju svakodnevnog posla sve bolje svakim danim leži u malim stvarima - kojima dijete Božje posvećuje pažnju nebi li završilo posao što je savršenije moguće. Bez svakodnevnog truda da se vježba u ovim vrlinama lako je počinuti pogrešku koju čine mnogi koji se smatraju praktičnim Katolicima jer idu na Mise i mole neke molitve, ali čiji profesionalni život nije vođen kršćanskim moralnim principima, te više ili manje koegzistira sa prekršajima protiv pravde, istinitosti i iskrenosti.

Ovakav rad nije ugodan Bogu, i nemože se okarakterizirati kao dobro obavljen, ili posvećen, čak i ako je krajnji produkt rada ljudski gledano

izvanredan zbog svoj "tehničke" savršenosti u nekim aspektima. Sv. Josemaria uvijek je naučavao da se čovjekova vjera mora staviti u praksu, da se treba "utjeloviti", u čovjekovu profesionalnom životu, u jedinstvu života. A to se čini preko ljudskih vrlina koje su prožete milosrđem.

Bez milosrđa, osoba nije u mogućnosti posvetiti svoj rad, jer milosrđe (nadnaravna ljubav prema Bogu i dušama) suština je svetosti. Katolik koji je savjesan radnik ne posvećuje svoj posao ako mu nedostaje milosrđe. Zapravo, on nemože niti reći da radi dobro, jer milosrđe prebiva među vrlinama, a ako je ono odsutno vrline se prije ili kasnije izrode u nepravdu, mržnju, bijes i zavist.

Ljubav prema Bogu nije samo puki osjećaj. To je praksa teoloških vrlina milosrđa, koje trebaju zajedno sa

vjerom i nadom voditi svakodnevni život djece Božje kroz prakticiranje ljudskih vrlina. Samo tako možemo se identificirati sa Kristom, savršenim Bogom i savršenim Čovjekom.

MALE STVARI

Kršćanske vrline su normalno izražene i razvijene u profesionalnom radu kroz male stvari. Zaposlenost, koja u nekom pogledu čini podlogu ostalim vrlinama u poslu neke osobe, ne sastoji se od samog pretjeranog rada zbog toga što ne smijemo zaboraviti da **"zanemarivanjem malih detalja možemo raditi i raditi bez odmora, a ipak živjeti život savršenog besposličara."** [14]

Vrlina zaposlenosti može izgubiti svoju pravu vrijednost ako smo nemarni prema malim stvarima reda koje teško izvršavamo, ili ne uspijevamo započeti i završiti na

vrijeme, ili zanemarujemo obiteljske obveze ili apostolske zadatke sa isprikom da nam posao troši svu našu energiju. Obraćajući pažnju na male stvari nas pomaže zaštititi od ove opasnosti jer osigurava ispravnu namjeru osobe, zbog toga što puno malih detalja Bog zamjećuje.

Svetost se na sastoji od izvršavanja težih stvari svakoga dana, rekao je Sv. Josemaría, nego u njihovom izvršavanju svaki dan sa većom ljubavi. Tajna boljeg izvršavanja posla svakoga dana leži u malim stvarima – malim pogledima kojima dijete Božje pridaje pažnju radi završavanja posla što savršenije moguće.

Sljedeća stvar je biti perfekcionista, pogreška u traženju savršenstva u vanjskim rezultatima rada kao krajnjega cilja. Ovakvo ponašanje pokazuje poremećaj ljudskih vrlina, znak da je osoba ne vidi sveukupnu

sliku, razboritost koja ju vodi da kaže s vremena na vrijeme: "najbolje je neprijatelj dobra." Ova težnja nakon savršenstva može izazvati da osoba zanemari druge kvalitete dobrog posla, kao na primjer završiti posao na vrijeme. Perfekcionizam je nadomjestak za savršenstvo, ono je znak samoljublja i taštine, i treba biti pobijeđeno sa stvarnošću kršćanske poniznosti koja prepoznaje ograničene mogućnosti osobe i vjeru u Boga.

Bog je stvorio sve iz ljubavi i njegov rad je savršen. *Dei perfecta sunt opera*.^[15] Naš posao je **sudjelovanje u činu stvaranja**,^[16] te to također treba biti savršeno, koliko to naše mogućnosti dopuštaju, uz Božju ljubav.

Pažnja na detalje označava "božanski put" rada djeteta Božjeg, jer izražava savršenstvo ljubavi. I bitno je postati razmatrač u našem poslu, zbog toga

jer je Bog stvorio svijet *i vidio da je to dobro*, [17] razmatrajući sliku njegove Ljubavi i Istine u onome što je stvorio, usporedno, sa beskonačnom razdaljinom koju usporedba ovdje navodi, naš posao će biti "dobar" i sredstvo razmatranja ako ne da je samo završeno do zadnjeg detalja, nego izvršeno na moralno uzdignut način. Stoga će molitva biti, molitva razmatranja, jer posao izvršen najsavršenije moguće, stavljajući ljubav u male stvari, dopušta nam da otkrijemo **'nešto uzvišeno' koje je skriveno u malim detaljima.**"[18] I tako, sveti Josemaria zaključuje, **"kada kršćanin izvršava sa ljubavlju najbeznačajniju svakodnevnu radnju, ta radnja obiluje nadmoćnošću Božjom".** [19]

UČITI KAKO BISMO RADILI DOBRO

Čudesan pogled kojem nas izlaže učenje St. Josemarije se treba

primijeniti u svakodnevnom životu .
**„Nije dovoljno željeti činiti dobro;
moramo znati kako to činiti.“** [20]
Služiti Bogu i drugima kroz naš rad
zahtijeva pripremu – stručnost ne
samo u tehničkom aspektu već
također u moralnom, ljudskom i
kršćanskom.

„Kada kršćanin provodi s ljubavlju
najsitnije svakodnevne aktivnosti, taj
čin je preplavljen Božjom
prisutnošću.“

„Kako bi bio koristan, služi,“ riječi
su koje je sv. Josemarija želio urezati
u naša srca kako ih nikad ne bismo
zaboravili, zato da bismo bili dobar
doktor ili dobra kućanica, nije
dovoljno imati samo dobru volju:
također su nam potrebne vještine i
vrline. **„Ne vidim poštenja u osobi
koja ne teži zadobiti profesionalne
vještine i provodi ispravno zadatke
koji su mu povjereni na brigu.“** [21]

Profesionalno oblikovanje, koje nam omogućava posvećivanje našeg rada, ne sastoji se samo od učenja i znanja. Kako je navedeno iznad, treba mnogo više od toga – ljudske vrline poučene milosrđem. Ovo je glavni razlog zašto profesionalno oblikovanje traje cijeli život, te se unapređuje dan za danom kad težimo rasti u kršćanskim vrlinama. **„Nije dovoljno samo željeti imati ove vrline. Trebamo naučiti kako ih prakticirati. „Discite benefacere - učite činiti dobro (Is 1:17).**

Moramo stvoriti naviku vježbanja svake vrline, bivajući iskreni, istinoljubivi, uravnoteženi, smireni i strpljivi...Jer ljubav se dokazuje djelima i ne možemo voljeti Boga samo riječima, već „djelima i u istini“ (Jn 3:18).“ [22]

Sjajan put za ovo oblikovanje se može naći u smjeru duhovnosti. Ako širom otvorimo svoje srce, dobit ćemo sjajan savjet – koji se

povremeno odnosi i na etičke i moralne dužnosti – zato jer će nas Duh Sveti obasjati svojom svjetlošću i milosti. Također moramo biti spremni primiti ovo oblikovanje na samom radnom mjestu, obraćajući pažnju na primjedbe svojih kolega. To zahtijeva poniznost, spremnost da prepoznamo svoja vlastita ograničenja i dopuštenje da se nama samima pomogne, svladavajući samodostatnost, drskost i taštinu.

STRUČNA AMBICIJA

Stručna ambicija je snažan poticaj učenja kako raditi dobro. Ali važno je to razumjeti iz kršćanske perspektive, a ne vidjeti ju jednostavno kao prirodnu sklonost. Pravilno shvaćeno, to je želja služiti Bogu i drugima, kroz naš rad, dajući kršćanski smisao ljudskom napretku, a time i prožimanje društva duhom Krista. Ovo je srž stručne ambicije Božjeg djeteta, koja potiče naš ljudski

interes za trenutni posao i njeguje ga nadnaravnom nadom, vodeći nas nastojanju pretvorbe "**svakodnevne proze u herojski stih.**" [23]

Većina jednostavnih djelatnosti više nisu monotoni lanac ponavljajućih radnji, kao što nisu bile takve ni za Isusa, Mariju i Josipa u Nazaretu. Mi u našim zadacima otkrivamo novu dimenziju, radost Božje prisutnosti, koja prihvaća ponuđeni dobro obavljen posao.

Za dijete Božje, profesionalna ambicija nije sebičan hir. To je ambicija obavljanja posla koji Bog želi od nas, posvećujući ga i čineći ga plodonosnim. Stoga naš profesionalni poziv je važan dio našeg božanskog poziva. Ali u ovom slučaju Božja se volja otkriva ne samo u našim prirodnim interesima i sklonostima (iako su to sigurno važni faktori), nego i u okolnostima u koje nas stavlja božanska Providnost, a

posebno kroz dužnosti koje moramo ispuniti i usluge koje možemo ponuditi.

Skup svih ovih faktora izgrađuje naš profesionalni poziv, koji se zove "poziv", jer stvarno predstavlja Božji poziv odabrati, u skladu s našim mogućnostima, profesionalnu aktivnost koja najbolje odgovara našem posvećenju i apostolatu.

"Trebali bi staviti svoje profesionalne interese na njihovo mjesto: oni su samo sredstvo za ostvarenje cilja; oni se nikada ne mogu smatrati - na bilo koji način - kao osnovne stvari. Takvi napadi 'profesionalnosti' onemogućuju tvoje sjedinjenje s Bogom!"

U ovom kontekstu možemo jasno vidjeti razliku između profesionalne ambicije i njezinih patoloških izraza, "profesionalnost" je prvo prošla ljubav za rad kao sredstvo posvećenja i apostolata, a kasnije

zaludenost idolom koji je postao svrha samome sebi. A to se može dogoditi i bez naše izričite namjere, ako ne uspijemo ispraviti naše namjere, radeći u praksi za zemaljske ciljeve i ljudski uspjeh.

Sveti Josemaría nas upozorava na ovu opasnost: **"Trebali bi svoje profesionalne interese staviti na njihovo mjesto: oni su samo sredstvo za ostvarenje cilja; oni se nikada ne mogu smatrati - na bilo koji način - kao osnovne stvari. Takvi napadi 'profesionalnosti' onemogućuju tvoje sjedinjenje s Bogom!"**[24] Učenje kako raditi dobro isto tako znači učenje stavljanja rada na njegovo mjesto, mjesto koje je toliko važno postajući osnova posvećivanja u svakodnevnom životu, ali uvijek samo kao sredstvo.

Dobri profesionalci se prepoznaju po kvaliteti svoga rada. Svi su znali Sv.

Josipa kao *stolara*; [25], a Isus je bio *stolarev sin*, *fabri filius*, i sam stolar. [26] Oni nam nisu ostavili nikakav proizvod svoga rada, primjerci koje su izrađivali – a bili su dobro napravljeni, unutar ograničenja alata na raspolaganju, radeći s trudom, redom i vedrinom, dok je Marija obavljala kućanske poslove s istim duhom. Ali, ono što su nam ostavili, je Isusova otkupiteljska ljubav u njegovom svakodnevnom radu, i ona ljubav Marije i Josipa sjedinjena s njim u jednom srcu. To je srž posvećenje rada.

[1] *Kovačnica*, n. 698.

[2] Cfr. *Put*, n. 359.

[3] *Prijatelji Božji*, n. 55.

[4] *Brazda*, n. 527.

[5] *Prijatelji Božji*, n. 72.

[6] *Ibidem*, n. 81.

[7] *Mt* 25, 26.

[8] *Prijatelji Božji*, n. 81.

[9] *Brazda*, n. 505. Cfr. *Katekizam Katoličke Crkve*, n. 1866.

[10] Sveti Toma Akvinski, *S.Th.*, II-II, q. 54, a. 2, ad 1.

[11] *Put*, n. 15.

[12] *Prijatelji Božji*, n. 62.

[13] *Ibidem*.

[14] *Brazda*, n. 494.

[15] *Dt* 32, 4 (Vg).

[16] Cfr. *Katekizam Katoličke Crkve*, n. 2427.

[17] *Post* 1, 10 ss.

[18] *Conversaciones*, n. 116.

- [19] *Ibidem*, n. 116.
- [20] *Susret s Kristom*, n. 50.
- [21] *Ibidem*.
- [22] *Prijatelji Božji*, n. 91.
- [23] *Susret s Kristom*, n. 50.
- [24] *Brazda*, n. 502.
- [25] *Mt* 13, 55.
- [26] Cfr. *Mk* 6, 3.